

RANDOLPH QUIRK en JAN SVARTVIK: *Investigating linguistic acceptability*.
Mouton & Co., Den Haag, 1966, 118 blz., f 14,—.

Een grammatica is een theorie over de structuur van zinnen in een taal. Elke taaltheorie houdt derhalve een zekere stelling in over de vraag welke uitingen tot het corpus van de taal behoren en welke niet. Slechts de grammaticale zinnen komen in eerste instantie voor beschrijving in aanmerking. Het criterium voor de grammaticaliteit van een zin ligt in de intuïtie van de taalgebruiker. Er is echter geen betrouwbaar middel bekend om zulke intuïties te toetsen.

De schrijvers laten zien dat de rechtstreekse vraag naar grammaticaliteit, acceptabiliteit of natuurlijkheid van een zin meestal slechts twijfelachtige resultaten oplevert. Zij zelf ontwikkelen nu een meer indirecte toets. Deze bestaat erin dat op de zin in kwestie zekere bewerkingen moeten worden uitgevoerd, zoals het vragend maken van de zin indien deze bewarend is, het veranderen van tijd of getal, het ontkennend maken van een bevestigende zin, enz. In een meticuleuze analyse laten zij zien dat zinnen, die op theoretische gronden ongrammaticaal zijn, moeilijker voor zulke bewerkingen toegankelijk zijn dan grammaticale zinnen. Deze „operatie-test" zou derhalve een middel kunnen zijn voor de detectie van ongrammaticaliteit.

Ofschoon we hier met een inventieve techniek en een zorgvuldige analyse te doen hebben, overtuigen de schrijvers toch niet waar ze de operatie-test als beter dan andere middelen aandienen. De moeilijkheid van een bepaalde operatie is n.l. in hoge mate afhankelijk van het *type* ongrammaticaliteit. Voor elke vorm van niet grammaticaal-zijn zal daarom in beginsel een aparte operatie-test moeten worden ontworpen. Op elke zin zal dan een zeer groot aantal van zulke tests moeten worden toegepast. In principe lijkt de ontwikkeling van zo'n test-batterij zeker mogelijk, maar de zeer arbitraire keuze van ongrammaticaliteiten en operatie-tests in de onderhavige studie rechtvaardigen nog geenszins de hoop dat zo'n onderneming ook maar enige kans van slagen heeft.

W. J. M. LEVELT